

7. Про прискорення реформування житлово-комунального господарства: Закон України від 19 жовтня 1999 року № 1351/99 // Юридичний Вісник України. – 1999. – 3 листопада. – С. 14.

8. Регулювання розвитку житлово-комунального господарства міст і районів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: //http:www.lib.ua-ru.net.

Мойсеєнко І. П., Осинський Р. А. Пути реформування жилищно-комунального хозяйства Львовщины.

Методами логико-теоретического обобщения выявлены закономерности и обозначены проблемы жилищно-коммунального хозяйства, определены системные основы реализации программы реформирования ЖКХ Львовской области. Обосновано необходимость учета состояния, интересов и угроз функционирования ЖКХ, обеспечение государственного регулирования для определения направлений реформирования.

Ключевые слова: жилищно-коммунальное хозяйство, гармонизация интересов, угрозы, обеспечение реализации программ регулирования.

Moiseyenko I. P., Osins'kyi R. O. The Ways of Reforming the Housing and Communal Services of L'viv Region.

By methods of logical and theoretical generalization the regularities are detected and the problems of housing and communal services are outlined; the systemic basis for the implementation of the program of reforming housing and communal services in L'viv region is defined. The necessity of taking into accounts the condition, interests and threats of housing and communal services functioning, ensuring the state regulation to determine the reform directions.

Key words: housing and communal services, harmonization of interests, threats, ensuring the implementation of programs regulation.

Стаття надійшла 17 жовтня 2013 р.

УДК [65.012.8:33(477)]

Н. В. Наконечна

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

У статті розглянуто проблеми управління фінансово-економічним розвитком на підприємствах України. Проаналізовано широке коло питань, пов'язаних з аналізом фінансового-економічного стану підприємств, його оцінюванням та управлінням. Розглянуто аспекти, що потребують розробки особливого підходу до оцінки економічного розвитку підприємств України.

Ключові слова: фінансово-економічний стан підприємств, рівень інфляції, оцінка бізнес-клімату.

Постановка проблеми. В сучасних умовах однією з актуальних проблем є управління фінансово-економічним розвитком на підприємствах України. Ця проблема стосується усіх сторін економічного життя підприємств, зумовивши не тільки хвилювання підприємницької активності господарюючих суб'єктів, але й безліч проблем, невідомих державі. Саме серйозні помилки у фінансовій та грошово-кредитній політиці спричинили фінансову кризу 1998 р. та 2008 р. [1].

Ринкову економіку можна представити у вигляді специфічного механізму, призначеного для виробництва прибутку. Практика показує, що проблеми, які існують в економіці сьогодні, не можуть бути вирішені без формування механізму, побудованого з урахуванням принципів стратегічного управління, що забезпечують стійкий розвиток підприємства.

Якщо цьому механізму не заважати, то він досягне вражаючих результатів у виробництві товарів, наданні послуг і одержанні на цій основі прибутку. Прибуток – головний мотив і джерело накопичення, який найбільше відображає підприємницьку діяльність, забезпечує фінансування розширеного виробництва, соціально-економічного розвитку підприємства, є джерелом формування доходів державного бюджету та узгоджує інтереси держави і підприємницьких структур. А капіталізація прибутку – основа накопичення, що, крім усього іншого, є альтернативою позикам і кредитам. Проте вітчизняна економіка виробила таке економічне середовище і менталітет, де немає місця ефективному управлінню фінансами підприємств із метою максимізації прибутку.

Стан дослідження. У працях таких зарубіжних і вітчизняних економістів як З. О. Манів, І. М. Луцький, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька, А. М. Поддєрьогін та інші [2–4] досліджено широке коло питань, пов'язаних із аналізом фінансово-економічного стану підприємства, його оцінюванням та управлінням.

Але водночас низка питань ще не досліджена. Це пов'язано з тим, що господарська діяльність кожного підприємства має свої особливості, що потребує розробки особливого підходу до оцінки економічного стану підприємства.

Виклад основних положень. Максимізація прибутку та мінімізація збитку – одна з цілей фінансового розвитку будь-якого підприємства. Тому особлива увага в ході аналізу фінансових результатів приділяється резервам зростання прибутку і, відповідно, зменшення збитку.

Окрім того, підприємства (а точніше власники) взагалі не орієнтовані показувати прибуток із метою несплати податків. Цьому сприяє

механізм визначення оподаткованого прибутку, де з валових доходів віднімаються валові витрати. Такий підхід, як свідчить практика, не запобігає зростанню витрат підприємства, а, навпаки, стимулює їх збільшення, тому що, чим більше будуть витрати, тим менше податків. Парадоксально, але факт: на законодавчому рівні держава ввела витратний принцип ведення підприємницької діяльності. Проігнорований один із головних принципів ринкової економіки – конкуренція виробників, а отже – і конкуренція витрат.

Тому доцільно ввести податок не на прибуток, а на витрати підприємства, пов'язані з виробництвом продукції. Впровадження такого оподаткування дозволить повернути таку важливу категорію, як собівартість, більш ретельно визначати структуру витрат і насамперед постійних. У результаті підприємства будуть зацікавлені у збільшенні свого прибутку, оскільки діятиме залежність – чим більше заощадили, тим більше залишиться. Такий порядок оподаткування дасть можливість досить точно прогнозувати податкові надходження до бюджету, оскільки на відміну від оподаткованого прибутку такий об'єкт оподаткування, як витрати підприємств завжди існуватиме.

В умовах ринкової економіки важливими є питання, пов'язані з системною оцінкою розвитку підприємства на рівні держави. Кожного власника та керівника цікавить об'єктивна та обґрунтована інформація про стан розвитку підприємства. Стабільність фінансової системи підприємства залежить від чинників на макрорівні, серед яких виокремимо рівень інфляції, обсяги внутрішніх і зовнішніх боргів держави, стан виконання державного бюджету, рівень монетизації економіки, вартість банківських кредитів, достатній обсяг міжнародних резервів НБУ. Порушення в динаміці цих показників спричиняють ризики, а іноді й загрози фінансовій безпеці держави, зокрема розвитку підприємств.

Автори З. О. Манів та І. М. Луцький характеризують фінансово-економічний стан підприємства ступенем прибутковості та оборотності капіталу, фінансової стійкості та динаміки структури джерел фінансування, здатності розрахуватися за борговими зобов'язаннями [2].

«Фінансово-економічний стан – це рівень збалансованості окремих структурних елементів активів і капіталу підприємства, а також рівень ефективності їхнього використання», – так визначають сутність фінансового підприємства Е. В. Павловська, Н. Н. Притуляк і Н. Ю. Невмержицька [3].

Професор А. М. Поддєрьогін дає таке визначення: «Фінансовий стан – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємств, визначається сукуп-

ністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображують наявність розміщення і використання фінансових ресурсів» [4].

Забезпечення сталості розвитку підприємств в Україні повинно відповідати не лише умовам динамічної теорії, а й конкретизованим вимогам. Показник інфляції є визначальним щодо рівня забезпечення внутрішньої фінансової стабільності у нашій державі.

Загалом, на економічну ситуацію в Україні впливає показник інфляції, який належить до основних соціально-економічних показників під назвою «індекс споживчих цін».

Динаміка оцінки рівня інфляції в Україні впродовж 2009–2013 рр. свідчить про його поступове спадання: за 2009 р. – 112,3%; 2010 р. – 109,4%; 2011 р. – 106,9%; 2012 р. – 99,8% та за 2013 р. – 99,3% (дані за серпень 2013 р.) [5].

Отже, сталий розвиток підприємства – це інтегрована система господарювання, що має специфічний характер, метою якої є забезпечення на довготривалій період потреб суспільства, підтримання економічної ефективності виробництва, підвищення якості життя населення, забезпечення збереження навколишнього середовища.

Забезпечення механізму управління підприємством ґрунтується на певних принципах і методах, основні з яких є одночасно притаманні і для механізму сталого розвитку. Під час визначення складу таких принципів необхідно ґрунтуватися на вимогах відповідності їх цілям, зв'язкам, правовому забезпеченню управління (таблиця) [6].

В органічному зв'язку з цими принципами знаходяться методи як способи дослідження механізму стійкого розвитку, зумовлені до реалізації принципів управління. Методи механізму сталого розвитку підприємства є сукупністю прийомів цілеспрямованої дії суб'єкта управління на керований об'єкт, що забезпечують координацію їх дій у процесі виконання функцій управління для досягнення мети сталого розвитку.

Основними економічними методами, що входять в механізм сталого розвитку підприємства, є:

- техніко-економічне планування, за допомогою якого визначається програма діяльності підприємства;
- економічне стимулювання, вихідним положенням якого є формування доходів персоналу підприємства залежно від внеску в загальні результати праці;
- економічна відповідальність за результати діяльності органів управління підприємством, що охоплює метод компенсації втрат, які можуть виникнути з вини органів управління.

Основні принципи сталого розвитку підприємства

Принцип	Характеристика
Принцип системності	Під час формування механізму стійкого розвитку підприємства необхідно розглядати об'єкт на суб'єкт управління як єдине ціле. В такому разі кожний структурний підрозділ підприємства необхідно розглядати як систему, що також має свої складові елементи.
Принцип цілепокладання	Полягає у визначенні напрямку розвитку підприємства в деякій перспективі. Цілепокладання – це якісне визначення мети і тому потребує конкретизації для того, щоб була можливість передати установки мети функціональним елементам системи.
Принцип компетентності	Цей принцип означає, що формування механізму стійкого розвитку повинне охоплювати усі сфери діяльності керованого об'єкта, тобто воно повинне реалізовувати усі функції управління і стадії життєвого циклу виготовлення та експлуатації продукції, що випускається керованим об'єктом.
Принцип ієрархічності	Означає, що організаційна структура у формованому механізмі має бути багаторівневою з делегуванням певних повноважень прийняття управлінських рішень відповідним структурним підрозділам формованої організаційної структури управління.
Принцип зворотного зв'язку	Цей принцип означає, що необхідна організація постійного і своєчасного надходження інформації в систему керування про стан керованого об'єкта.

Механізм управління сталим розвитком підприємства є частиною загальної системи управління підприємством, що забезпечує вплив на чинники, від стану яких залежить результат діяльності керованого об'єкта.

Серед фінансових проблем чи не найважливішою є оцінка й аналіз фінансового стану підприємства, який формується під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх чинників. З одного боку, він є результатом діяльності суб'єкта господарювання, свідчить про його досягнення та набутки, з іншого – виявляє передумови та резерви для розвитку підприємства.

Важливу роль у забезпеченні ефективних форм господарювання в Україні на вітчизняних підприємствах відіграє аналіз фінансово-

економічного стану підприємств, який відповідає за відбір, оцінку та інтерпретацію фінансових, економічних та інших даних, що впливають на процес прийняття інвестиційних та фінансових рішень [7].

Оцінювання результатів діяльності підприємств є одним з основних елементів у системі управління і обґрунтування господарських рішень на рівні держави.

Він становить інтерес для інвесторів, кредиторів, постачальників матеріально-технічних ресурсів, державних органів управління й виробничих менеджерів.

Економічний аналіз фінансового стану підприємства використовує весь комплекс доступної інформації, має оперативний характер і цілком підпорядкований волі керівництва підприємством.

Тільки такий аналіз дасть змогу реально оцінити стан справ на підприємстві, досліджувати структуру собівартості не тільки усієї випущеної і реалізованої продукції, але й собівартості окремих її видів, склад комерційних і управлінських витрат, зможе з особливою точністю вивчити характер відповідальності посадових осіб за дотриманням розділів бізнес-плану.

В Україні фактично підтверджено положення економічної теорії, що ринок сам собою в умовах монополії підприємств-виробників не в змозі регулювати цінами коливання попиту – пропозиції. Потрібен державний контроль, який з боку держави за фінансовим менеджментом на приватизованих підприємствах втрачений.

Нестабільність на світових фінансових і товарних ринках буде призводити до виникнення об'єктивних ситуативних коливань цін, охоплюючи ціни на енергоносії, з метою забезпечення беззбитковості роботи окремих галузей економіки, що може призвести до тимчасового коливання індексу споживчих цін, який становитиме до кінця 2014 року 8,3% [8].

Трансформаційні процеси в соціальній, політичній та економічній сферах характеризується активізацією тіньових виявів в економічній діяльності.

Це ж стосується і перетворень в Україні як на державному, так і регіональному рівні.

Розгортання тіньової діяльності на початку трансформаційної кризи слід розглядати як закономірне явище, пов'язане із руйнуванням старої інституційної системи, коли нові важелі економічного регулювання ще не сформовані.

Процеси реформування в економіці та позитивні тенденції макроекономічної динаміки не знижують автоматично рівень тінізації –

в Україні він залишається значним, що негативно впливає на розвиток приватної власності. За результатами щорічної доповіді Світового банку щодо оцінки бізнес-клімату (Doing business 2012), який склався в нашій державі, Україна посіла 152 місце серед 183 країн (2010 р. – 142 зі 183; 2011 р. – 145 зі 183) [9].

Досвід розвинених країн світу доводить, що прозорість, відкритість і підзвітність органів державної влади суспільству забезпечує законність їх дій.

Державний контроль сприяє підвищенню стабільності політичних інститутів і суспільно-політичної ситуації загалом, оскільки відстоює інтереси громадян і ставить державні інституції під контроль суспільства.

Засобами державного контролю можливо не лише забезпечувати об'єктивну, незалежну і відкриту оцінку результатів соціально-економічного розвитку в державі, але й встановлювати цілі подальшого удосконалення управління суспільством.

Висновки. Практично в Україні у цій сфері виникла так звана інституційна пастка, вибратися з якої економіка самостійно не здатна. Необхідно просто наводити порядок. Але для цього потрібні не фінансові заходи, а політична воля [10].

Виконання запропонованих заходів цілком реалізуються в короткостроковий період шляхом встановлення суворого фінансового контролю за діяльністю усіх підприємств на основі методів державного регулювання.

Отже, на сталий розвиток підприємства впливає безліч факторів. Проте для ефективного функціонування важливим є не тільки характер чинників, але й механізм, що забезпечує стійкий розвиток підприємства.

Можливість оцінювання сталості розвитку підприємства дозволяє управляти її рівнем, ефективно й адекватно ринковій ситуації використовувати свій потенціал і добиватися сприятливого результату.

1. Наконечна Н. В. Фінансовий контролінг в системі зміцнення економічної безпеки держави: монографія / Н. В. Наконечна; за ред. М. Флейчук. – Львів: Ліга-Прес, 2012. – 260 с.

2. Манів З. О. Економіка підприємства: підручник / З. О. Манів, І. М. Луцький. – К.: Знання, 2006. – 580 с.

3. Павловська О. В. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посібник / О. В. Павловська, Н. М. Пritуляк, Н. Ю. Невмержицька. – К.: КНЕУ, 2002. – 396 с.

4. Фінанси підприємств: підручник. – 4-те і 5-те вид., перероб. та доп./ кер. авт. кол. і наук. ред. А. М. Поддєрьогін. – К.: КНЕСУ, 2002. – 349 с.

5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/kadry-zarplata/vyplaty-kompensaczii-soczialnaya-zashhita/674-nflyaczya-veresen-2013.html>.

6. Аргус М. М. Фінансовий механізм в умовах ринкової економіки / М. М. Аргус // Фінанси України. – 2005. – № 5.

7. Багатырь А. Е. Финансовое состояние как объект антикризисного финансового управления хозяйствующих субъектов / А. Е. Багатырь // Научный сборник по материалам Всеукраинской научно-практической конференции: «Дослідження впливу фінансово-кредитної інфраструктури на соціально-економічний розвиток суб'єктів господарювання». – ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011.

8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2013/04/10/370286/>.

9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/887.htm>.

10. Наконечна Н. В. Економічна ситуація в Україні / Н. В. Наконечна // Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: матеріали XVIII Міжнарод. наук.-практ. конф. (Луцьк, 29–30 травня 2013 р.); відп. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк: Вежа-Друк, 2013. – 264 с. – С. 44–46.

Наконечная Н. В. Финансово-экономические проблемы обеспечения устойчивого развития предприятий Украины.

В статье рассмотрены проблемы управления финансово-экономическим развитием на предприятиях Украины. Проанализирован широкий круг вопросов, связанных с анализом финансово-экономического состояния предприятий, его оценкой и управлением. Рассмотрены особенности, которые требуют разработки особого подхода к оценке экономического развития предприятий Украины.

Ключевые слова: *финансово-экономическое состояние предприятий, уровень инфляции, оценка бизнес-климата.*

Nakonechna N. V. Financial and economic problems of sustainable development companies in Ukraine.

The article deals with the problems of the financial and economic development control in Ukraine. The wide range of the issues related to the analysis of the financial and economic performance, its assessment and management are analyzed. The features that require the development of a special approach to the assessment of the economic development of enterprises in Ukraine are considered.

Key words: *financial and economic situation of enterprises, inflation, business climate estimation.*

Стаття надійшла 4 жовтня 2013 року